

W GŁOS NARODU

Informacyjny dziennik demokratyczny

Nr. 251

Częstochowa, czwartek 13 grudnia 1945 r.

Rok I.

Hitlerowskie plany agresji na Z. S. R. R.

Niemcy zamierzali pogwałcić neutralność Szwecji

NORYMBERGA (Antena wł.) — Na procesie w Norymberdze prokurator przedstawił cały szereg dokumentów, świadczących o przygotowaniu napaści Niemców na Z. S. R. R. Z dokumentów tych wynika również, że Niemcy zamierzali również pogwałcić neutralność Szwecji, a w marcu 1941 roku proponowali Japonii napad na Singapoore, przy równoczesnym wypowiedzeniu wojny zarówno Związkowi Radzieckiemu, jak i Stanom Zjednoczonym.

W sali sądowej wyświetlany był również film dokumentalny, obrazujący „wyczyny” hitlerowskie od dojścia Hitlera do władzy aż do chwili procesu generałów, którzy wykonali w lipcu 1944 roku zamach na Hitlera. Film ten zmontowany został z tygodników filmowych niemieckich i jest bardzo ciekawym przyczynkiem do działalności zbrodniarzy, zasiadających na ławie oskarżonych.

Korespondent radia brytyjskiego Karol Anders podaje drogą radiową następujące szczegóły, uzupełniające oficjalne wiadomości z przebiegu procesu. W Norymberdze panuje od kilku dni dokuczliwy mróz, który daje się również odczuć na sali sądowej, a szczególnie doskwiera ludności miejscowej, która żyje w skleconych przez siebie budach bez drzewi i okien, albowiem sama Norymberga jest bardzo zniszczona wskutek nalotów sojuszników w czasie wojny.

W dniu wczorajszym prokurator Alderman omówił plan napaści niemieckiej na Rosję, znany pod nazwą „planu Barbarossa” z lutego 1941 roku. Według planu tego ofensywa niemiecka miała rozpocząć się 22 maja 1941 roku, jednakże nastąpiła ucieka odroczeniu, gdyż Jugosławia odrzuciła wszelkie żądania kapitulacji.

Oskarżony Keitel przedłożył 21 marca 1941 roku plan strategiczny, w którym za pierwszy i najważniejszy krok ofensywny uważa zajęcie Leningradu. Dalej plan Keitla przewiduje eksploatację Rosji dla niemieckiego przemysłu i dla niemieckiego dowództwa wojskowego.

Znajdujący się w aktach sprawy plan niemiecki pod szyfrem „Oldenburg” przewiduje utworzenie urzędów i komisji, które miałyby za zadanie wykorzystanie i wyeksploatowanie gospodarczej substancji Związku Radzieckiego. Nazwy poszczególnych prowincji niemieckich są szyfrem, który oznacza poszczególne rejony w Ro-

sji. Tak na przykład nazwa niemieckiej prowincji „Sachsen” oznacza w języku niemieckiego szyfru okręg Moskwy. Widać, jak łatwo wydawało się Niemcom zajęcie Rosji. Jednak na jednej z konferencji Raeder proponował uderzenie wpraw na Anglię, a dopiero później na Związek Radziecki. Hitler natomiast na naradzie 28-go grudnia 1940 roku zdołał przekonać i Raedera i Doenitz, że pokonanie Rosji zwolni wszystkie siły lądowe niemieckie na kontynencie, skutkiem czego inwazja Anglii nie powinna napotkać na większe trudności.

Podbite narody były dla Niemców bydlęciem roboczym

NORYMBERGA (Antena wł.) — Sala sądowa w Norymberdze przybiera wygląd jakiegoś atelier lub sali eksperymentalnej. Oskarżeni znajdują się w specjalnym oświetleniu tak, że zespół sędziowski może swobodnie śledzić wyraz twarzy poszczególnych zbrodniarzy. Obecna faza badań wykazuje jasno, że oskarżeni tracą już panowanie nad sobą. Według korespondentów pism zagranicznych proces prowadzony jest sprężysto i spokojnie.

W ciągu dnia wczorajszego wyświetlane były na sali sądowej filmy dokumentalne na temat objęcia władzy przez szajkę hitlerowską. Władze sądowe w trosce o życie oskarżonych poleciły odebranie im na okres wyświetlania filmu wszelkich broni i sznurówek, ponieważ zachodziła obawa, że korzystając z ciemności na sali mogą niektórzy z nich usiłować popełnić samobójstwo. Po wyświetleniu filmu oskarżyciel amerykański, prokurator Dood, rozpoczął odczytywanie dalszej części aktu oskarżenia. Przedstawione dokumenty wykazały jasno, że Niemcy dążyli do stworzenia z wywiezionych przymusowo rzesz robotników cudzoziemskich milionową armię niewolników.

Dokumenty te obciążają w szczególności Sauckla, jako tego, który używał siły i terroru w celu skłonięcia ludności ziem okupowanych do wyjazdu do Rzeszy. Speera, który określał ilość potrzebnych mu niewolników. Goeringa jako kierownika planu czteroletniego. Prokurator Dood opisał,

W dalszym ciągu korespondent radia brytyjskiego donosi, że w popołudniowej rozprawie wzięło już udział 21 oskarżonych, gdyż Ernst Kaltenbrunner, zastępca Himmlera, zasiadł już na ławie oskarżonych. — Zajmuje on miejsce obok Keitla, który jednak wyraźnie odsuwa się od niego. Kaltenbrunner nosi cywilne granatowe ubranie. Ma wygląd typowego oficera niemieckiego. Korespondent dodaje, że trudno byłoby sobie wyobrazić obecny proces bez Kaltenbrunnera, który był nieodłącznym przyjacielem Himmlera i współnikiem jego wszystkich zbrodni.

w jaki sposób odbywały się łapanki i porwanie ludzi na roboty. Obok wymienionych wyżej zbrodniarzy odpowiedzialność za gwałty na ludności cywilnej spada na Rosenberga, Seyss-Inquarta, Hansa Franka i Keitla.

W dalszym ciągu rozprawy odczytany został raport Sauckla do Rosenberga. Raport ten stwierdza, że wszystkich materiał ludzki w krajach pobitych winien być wykorzystany w przemyśle niemieckim. Zarówno robotnicy, jak jeńcy wojenni winni być odżywiani i traktowani w taki sposób, by przy jak najniższym nakładzie kosztów dało się ich kompletnie wyeksploatować.

Przytoczony ponadto został rozkaz naczelnego dowództwa, wydany 1 kwietnia 1943 r. w związku z zajęciem Ukrainy. Rozkaz ten głosi, że Niemcy są narodem panów a wszystkie inne narodowości mają być traktowane bezwzględnie. Robotnik niemiecki jest 1.000 razy bardziej wartościowy, niż jakikolwiek inny robotnik.

W czasie przemówienia, wygłoszonego 4 października 1943 r. w Poznaniu Himmler stwierdził, że los narodów Związku Radzieckiego i Czech obchodzi go o tyle, o ile narody dadzą się wykorzystywać w pracy dla Niemiec. Dzieci o typie nordyckim miały być, według słów Himmlera, wywiezione do Niemiec i wychowane na Niemców.

WYBIEGI SKAZAŃCÓW NIEMIECKICH

NORYMBERGA (AZ). — Trybunał w Dachau, który zasądził na karę śmierci osławionego Alfreda Kramera, kierownika obozu w Dachau oraz potwornego sadystę Witterera, naczelnego lekarza tegoż obozu, rozpatruje obecnie skargę obu skazańców na oficerów amerykańskich. Kramer zarzuca im, że bili go do utraty przytomności, wymuszając zeznanie, ile osób zastrzelił i powiesił. „Odpowiedziałem w najlepszej wierze — oświadcza Kramer — że nigdy nikogo nie zabilem. Na to zostałem tak pobity gumowymi pałkami, że zemdlełem”. Witterer podaje, że oficerowie amerykańscy nazwali go świnia, kryminalnym mordercą i kłamcą oraz, że pod groźbą bicia kazali mu podpisać protokół, ułożony z góry w innym pokoju.

Trybunał nie wydał jeszcze decyzji w tej sprawie.

Delegaci województwa kieleckiego na Zjeździe Polskiej Partii Robotniczej

W Warszawie w dniu 6. XII. 1945 r. rozpoczął się Pierwszy Zjazd P. P. R., który zgromadził delegatów ze wszystkich niemal województw Rzeczypospolitej Polskiej. Na zjeździe wygłoszone zostały następujące zasadnicze referaty: Sprawozdanie polityczne Komitetu Centralnego — ob. Wiesław, Sprawozdanie organizacyjne Komitetu Centralnego — ob. R. Zambrowski, Aktualne zadania i perspektywy gospodarcze Polski — ob. H. Mine, Praca P. P. R. na wsi — ob. F. Ochab, Praca wśród młodzieży — ob. A. Kowalski.

Po każdym z referatów wywiązywała się ożywiona dyskusja, co spowodowało przedłużenie się obrad.

Z delegacji Woj. Kieleckiego przemawiali: Woj. Kielecki ob. Wiśniewski, wojewódzki

GEN. DE GAULLE O POLITYCE ZAGRANICZNEJ FRANCJI

LONDYN (BBC). — W dniu wczorajszym generał de Gaulle wygłosił 12-minutowe przemówienie, poświęcone szczególnie zagadnieniom polityki wewnętrznej rządu francuskiego. Pewien jednak ustęp przemówienia generała dotyczył również polityki zagranicznej. De Gaulle oświadczył, że polityka zagraniczna Francji opierać się musi na drobniawczo zbalansowanej przyjaźni ze wschodem i zachodem. Rząd francuski miał od czasu do czasu nieporozumienia to z jednym, to z drugim wielkim sojusznikiem, lecz dziś otwarcie przyznać należy, że Francja żałuje tego.

Na zakończenie generał de Gaulle wyraził zdanie, że równowaga w Europie polega przede wszystkim na Francji.

NIE MA POROZUMIENIA WĘGERSKO-CZESKIEGO

LONDYN (Antena wł.) — W Pradze i Budapeszcie ogłoszono jednocześnie, że nie doszło do skutku porozumienie węgiersko-czechosłowackie w sprawie wymiany ludności. Węgierski minister spraw zagranicznych oświadczył, że w Słowacji przebywa więcej Węgrów niż Słowaków na Węgrzech, natomiast rząd czechosłowacki zapowiedział, że nie dopuści do żadnych poprawek granicznych, które mogłyby wyjść Węgom na korzyść.

AMNESTIA W GRECJI

ATENY. — Korespondent Agencji Reutera donosi z Grecji, że minister sprawiedliwości zapowiedział wprowadzenie amnestii dla działaczy politycznych. Obejmuje ona okres czasu od początku okupacji niemieckiej do lutego 1945 roku. Z amnestii skorzystało ma 18.000 ludzi, przebywających w więzieniach, z której to liczby 15.000 to członkowie „EAM” i „ELAS”.

Minister sprawiedliwości przyznał, że członkowie tych partii przebywają w więzieniu bez wyroku sądownego.

Proces w Aurich

LONDYN, (PAP). — Agencja Reutera donosi, że w Aurich rozpoczął się proces przeciwko 35-letniemu generałowi SS, Meyerowi, oskarżonemu o wydanie rozkazu rozstrzelania 48 żołnierzy kanadyjskich wziętych do niewoli podczas inwazji pod Cannes. Meyer, który usiłował popełnić samobójstwo przed rozprawą, do winy się nie przyznał. Pierwszy świadek oskarżenia, grenadier Henzel zeznał po 2-godzinnej przesłuchaniu, że kompania jego otrzymała rozkaz nie brania jeńców.

ROZRUCHY W ARGENTYNIE

LONDYN, (PAP). — Agencja Reutera donosi z Buenos Aires, że podczas pogrzebu ofiar poległych w sobotę doszło do ponownych starć z policją. 3 osoby zostały ciężko ranne. Unia Demokratyczna, która urządziła sobotnią manifestację, wystosowała memoriał na ręce ministra spraw wewnętrznych, w którym stwierdza, że odpowiedzialność za zajścia ponosi policja. Unia domaga się ukarania winnych oraz odszkodowania za straty materialne.

RAF BOMBARDUJE WIOSKI JAWAJSKIE

PARYŻ, (PAP). — Agencja France-Press donosi z Batawii, że po uprzedzeniu ludności bombowce RAF bombardowały wioski jawańskie zajęte przez powstańców.

Byrnes na konferencji prasowej

WASZYNGTON (Antena wł.) — Sekretarz stanu Byrnes, który ma dziś opuścić Stany Zjednoczone w związku ze swym wyjazdem do Moskwy na konferencję ministrów spraw zagranicznych, na konferencji prasowej, która miała miejsce wczoraj wieczorem w Waszyngtonie, omówił wobec zgromadzonych dziennikarzy zagadnienia, które znajdują się na porządku dziennym obrad w czasie konferencji moskiewskiej. Odnosnie konferencji pokojowej min. Byrnes oświadczył, że rząd Stanów Zjednoczonych jest zdania, że winna ona nastąpić jak najszybciej. W sprawie energii atomowej rząd Stanów Zjednoczonych ma zamiar zaprosić Związek Radziecki do Komisji Kontroli Energii Atomowej.

Jeśli chodzi o Persję, to Wielka Brytania, podejmie w czasie obrad moskiewskich sprawę propozycji wycofania wojsk brytyjskich i radzieckich z tego kraju. Minister Byrnes oświadczył, że o tym projekcie brytyjskim jest powiadomiony przez notę rządu Wielkiej Brytanii. Minister Byrnes oświadczył ponadto, że w Moskwie nie będzie się poruszać spraw, interesujących Francję, bez porozumienia z rządem francuskim.

LONDYN (Antena wł.) — Z Londynu donoszą, że minister Bevin ude się w drogę do Moskwy w najbliższy piątek. Po drodze zatrzyma się on na noc w Berlinie.

PRZED KONFERENCJĄ MINISTRÓW SPRAW ZAGRAN. W MOSKWIE

LONDYN (PAP). — Sprawozdawca dyplomatyczny „Associated Press” wyraża przypuszczenie, że porządek obrad zbliża-

jącej się konferencji ministrów spraw zagranicznych w Moskwie będzie następujący: 1) problemy związane z wynalezieniem energii atomowej, 2) traktaty pokojowe z b. państwami nieprzyjacielskimi, 3) sytuacja na Dalekim Wschodzie i przyszłe stanowisko Japonii, 4) sprawy bałkańskie, 5) przyszłość Niemiec i Włoch.

SYTUACJA STRAJKOWA W STANACH ZJEDNOCZONYCH

NEW YORK, (PAP). — Agencja Reutera donosi, że minister pracy USA, Louis Schwellenbach, oświadczył w Detroit, że rząd Stanów Zjednoczonych nie ma zamiaru przejęcia zarządu nad Towarzystwem „General Motors” w celu zakończenia strajku, który trwa już od 3-ech tygodni. „Przemysł samochodowy jest jedną z najważniejszych gałęzi przemysłu w naszym kraju. Zarówno w interesie gospodarki narodowej strajk ten winien być zakończony jak najszybciej”, oświadcza Schwellenbach. Przedstawiciele związku narodowego robotników przemysłu samochodowego podjęli na nowo rokowania z przedstawicielami General Motors w sprawie żądania przez robotników 30-procentowej podwyżki płac.

45 PAŃSTW RATYFIKOWAŁO STATUT ORGANIZACJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH

WASZYNGTON, (PAP). — Departament Stanu USA oświadczył przedstawicielom prasy, że do chwili obecnej 45 państw przedstawiło dokumenty o ratyfikację statutu Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Przemówienie ob. Gomółki - Wiesława

na I-szym Zjeździe P. P. R. w Warszawie

(FRAGMENTY)

(Dalszy ciąg z numeru wczorajszego)

Dlatego powstała Polska Partia Robotnicza

Bojowy i miłujący wolność Naród Polski, a szczególnie klasa robotnicza i wszyscy ludzie pracy najemnej nie mogli nie mieć partii, która by organizowała walkę z najazdem niemieckim. Musieli mieć partię i dla organizowania ich walki o Wolność i Niepodległość i dla zabezpieczenia owoców tej walki w godzinie wyzwolenia. A takiej partii, po klęsce wrześniowej w Polsce nie było. Dlatego taką partię utworzyli. Dlatego powstała Polska Partia Robotnicza.

Historia naszej walki i naszej działalności jest bogata, a równocześnie prosta. Nie mieliśmy i nie mamy innych dążeń, jak dążenia klasy robotniczej i mas pracujących, z których ona wyszła. Byliśmy zawsze i jesteśmy dzisiaj odbiciem najbardziej postępowych dążeń narodów. Nie było w okresie okupacji ważniejszego zadania dla narodu, jak walka o wyzwolenie. I walkę taką podjęliśmy z miejsca.

W walce i przez walkę budowaliśmy Partię. Gdy inni rzucali papierowe gromy na okupanta, my rzucaliśmy w niego granatami. Gdy inni zdumieni naszym czynem, z przestachem myśleli, co wyniknie z tego dzieła „szaleńczych głów”, jak zareaguje okupant, my z troską myśleliśmy o będzie, gdy się nam granaty wyzerpią i jak nowe zdobyć. Kiedy inni szczerze, lub nieszczerze rysowali w swoich pismach obraz Polski Ludowej — myśmy tę Polskę Ludową wykuli karabinem i automatem partyzan-

ckim. Kiedy inni gotowi byli „szyny masłem smarować” pod niemieckie wagony zdążające na Wschód — my wysadzaliśmy je trotylem. Niszczaliśmy okupanta, broniiliśmy lud polski przed wyniszczeniem fizycznym i przed grabieżą. I dlatego garnął się do nas lud, garnął się jego ofiarni i odważni synowie do naszej partii, do naszej Gwardii Ludowej, garnął się młodzież do Z. W. M. i do jego słynnego batalionu „Czwartaków”.

Walka z okupantem, którą podjęła nasza Partia i dla której pragnęła zjednoczyć wszystkie organizacje wojskowe spotkała się z groźbami, wymysłami i oszczerstwami ze strony reakcji i przedstawicieli rządu emigracyjnego w kraju. Walka ta oznaczała bowiem złamanie linii tego rządu, uderzała nie tylko w okupanta, ale również rozbijała reakcyjną „teorię” dwóch wrogów. W obronie tej „teorii” przeciwko walce z okupantem przez nas rozpoczętej, wystąpił wówczas cały wachlarz polityczny wszystkich organów prasowych, wszystkich partii. Ton tych ataków nadawał tzw. Kierownictwo Walki Cywilnej, które utworzone przy delegacji rządu, którego walka z okupantem sprowadziła się głównie do zakazywania ludności polskiej uczęszczania do kin i kupowania gazet w piątek.

Jakie było kierownictwo, taka była i walka. Reakcja polska, od chwili powstania Polskiej Partii Robotniczej wyteżyła wszystkie swoje siły i użyła wszystkich swoich środków, aby przeszkodzić rozwojowi naszej partii. Nie było takiego błota i takiej kalumnia, którymi by nas nie obrzuciła.

armiami z nią sprzymierzonymi, naród polski zawdzięcza swoje zwycięstwo nad Niemcami, swoją Wolność i Niepodległość.

To też, gdy Armia Czerwona wyrzuciła okupanta niemieckiego ze skrawka Polski, gdy część ziemi polskiej, nazwana Polską Lubelską została wyzwolona — Krajowa Rada Narodowa, w skład której wszedł w międzyczasie Związek Patriotów Polskich, powołała pierwszą władzę wykonawczą narodu — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego. Słynny Manifest Lipcowy PKWN nakreślił program całego narodu. Program ten jest po dzień dzisiejszy podstawą działalności Bloku Stronnictw Demokratycznych i Rządu Jedności Narodowej.

Następnie tow. Wiesław omówił zwycięstwo jakie zaskoczył Rząd Jedności Narodowej na Ziemi Polskiej wołał: Byliśmy na małym skrawku Polski Lubelskiej, a żyliśmy myślą całego narodu polskiego, myślą wypędzenia okupanta z reszty ziem polskich i ustalenia granic Polski na Odrze i Nisie Łużyckiej.

Za krew nie ma zapłaty

Dla tego celu potrzebne były silne armie polskie, potrzeba było zmobilizować kilka roczników i powiększyć siłę Wojska Polskiego, którego trzon stanowiła I Armia, zbudowana na ziemi radzieckiej przez Związek Patriotów Polskich. Budowaliśmy to wojsko w najcięższych warunkach, bo tak rozumielśmy nasz obowiązek wobec Ojczyzny, wobec wroga, wobec przyszłości Polski. Zakładaliśmy fundamenty przyszłości narodu i państwa i zakładamy je dzisiaj w trudnych i ciężkich warunkach.

Nie poddałobyśmy wówczas tym zadaniom, albo moglibyśmy je wypełnić w daleko skromniejszym zakresie, gdyby nie pomoc naszego wschodniego sąsiada. Wódz narodu radzieckiego, twórca i organizator zwycięstwa nad hitleryzmem, generalissimus Stalin dał przyrzeczenie narodowi polskiemu, że pragnie, aby Polska była wielka, silna i niepodległa. I przyrzeczenie to realizował również w postaci pomocy dla Wojska Polskiego. Od Związku Radzieckiego dostał żołnierz polski te czołgi, armaty i ten sprzęt wojenny, przy pomocy którego wyzwalał Warszawę i wiele innych miast polskich, bił się o Gdynię i Gdańsk, zatknął w Kołobrzegu sztandar Polski nad Morzem Bałtyckim, sforsował Odrę i Nisę i jako zwycięzca razem z Armią Czerwoną wszedł do Berlina. Gdyśmy raz w rozmowie ze Stalinem zagadnili o zapłatcie za broń, którą Wojsko Polskie otrzymało od Związku Radzieckiego, odpowiedział nam: „Za krew nie ma zapłaty”. I słusznie, nie można niczym zapłacić za krew, która przełał żołnierz polski na ziemi radzieckiej pod Lenino, tak samo, jak nie można niczym odłacieć tej krwi, która przelała Armia Czerwona na ziemi polskiej. Sojusznicy krwi nie handluje.

W pracę nad budowaniem zębów naszej Ojczyzny demokratycznej, nad budowaniem Wojska Polskiego — Polska Partia Robotnicza włożyła największy swój wkład. Przyznają to nam i przyjaciele i wrogowie za to na nas wrogowie. Wszystkie dotychczasowe osiągnięcia Polski są dziełem i rezultatem pracy całego narodu, lecz Polska Partia Robotnicza, jako składowa część narodu, jako jego najbardziej postępową i ofiarną awangarda ma pełne prawo do dumy ze swojej pracy, jaką włożyła przy montowaniu państwowości polskiej i jaką wkłada dzisiaj przy odbudowie kraju.

Powstanie warszawskie

Akcja zbrodni reakcji i rządu emigracyjnego i ten szal, jaki ich ogarnął, gdy stanęli wobec faktu utraty władzy, popchnęli ich do szaleńczego kroku, któremu na imię powstanie warszawskie.

Realizację reakcji planów złodziejskich znakomicie ułatwiła głęboka nienawiść narodu do okupanta niemieckiego. Na tym tle należy rozpatrywać powstanie warszawskie. Reakcja okłamała naród, głosząc, że powstanie ma na celu walkę o niepodległość Polski. Niepodległa Polska już wówczas była faktem na ziemi lubelskiej. Właściwie ostrze powstania warszawskiego wymierzone było przeciwko tej właśnie niepodległej Polsce. Okłamała i oszukała reakcja te części narodu, która jej ufała.

Walka z okupantem była obowiązkiem każdego Polaka, lecz żaden Polak i żaden żołnierz nie szedł na pewną śmierć, jeśli miał pewność, że zadania wykonać nie można. Powstanie warszawskie skazane było na nieuchronną śmierć, a cele, dla których zostało wywołane były antyludowe, antynarodowe i jako takie antyniepodległościowe.

Walka, którą organizowała nasza Partia i którą prowadziła Gwardia Ludowa i Armia Ludowa ratowała naród polski przed wyniszczeniem go przez okupanta uratowała na pewno tysiące ludzi przed zagładą, czego dowodem jest np. wstrzymanie przez okupanta wysiedlenia chłopów z Zamojszczyzny.

nego zniszczenia naszej stolicy. Taka jest dodatkowa prawda o powstaniu warszawskim.

Koszty wojny i zlej polityki

Ile szkody przyniosła Polsce i narodowi polityka reakcji, czujemy to dziś wszyscy na własnych barkach. Wojna i jej działania wyniszczyły wszystkie narody, lecz najbardziej wyniszczyły naród i kraj polski. Zapłaciliśmy najdrożej za zwycięstwo, a przecież ceny takiej nie musieliśmy zapłacić. Inne narody zwycięskie płaciły koszty wojny, lecz równocześnie inkasowały zyski dobrej polityki prowadzonej przez ich rządy. My płaciliśmy koszty wojny i ponadto musimy pokrywać straty zlej polityki, jaką uprawiali emigracyjne rządy polskie. Zyski, jakie Polska osiągnęła w tej wojnie, zostały osiągnięte wbrew reakcji, wbrew rządowi emigracyjnemu, wbrew ich linii politycznej. Największym bowiem zyskiem Polski w obecnej wojnie są nasze Ziemie Zachodnie — Ziemie Odzyskane. Reakcja w walce z nami zarzucała nam stale, że działamy w interesie Związku Radzieckiego, że uprawiamy jego politykę, że jesteśmy jego „agentura”. My działaliśmy i działamy przede wszystkim w interesie narodu i Polski i uprawiamy taką politykę, która wzmacnia nasze, polskie pozycje, a osłabia pozycje naszych wrogów.

Nasza polityka wobec Związku Radzieckiego była polityką interesu Polski, była polityką, jaką stosuje się do sojusznika nie do wroga, była polityką, która miała na celu wygrać wojnę z Niemcami. Załatwiając w sposób polubowny wzajemne spory graniczne polsko - sowieckie, załatwiając je w najgorszej dla Polski sytuacji, jaką wytworzyła reakcja i jej rząd swoją polityką, załatwiliśmy je w najlepszy, w najbardziej dla Polski korzystny sposób. Zanim ustaliliśmy naszą wschodnią granicę ze Związkiem Radzieckim, przedtem już zostały wytyczone na Konferencji Teherańskiej wspólnie przez Anglię, Amerykę i Rosję zasady rozwiązania sporów granicznych polsko - sowieckich.

I my tych zasad nie złamaliśmy, lecz w ich ramach doszliśmy do porozumienia z naszym wschodnim sąsiadem i sojusznikiem. Zasady te były zgodne z naszym sumieniem narodowym, z naszym poglądem, wyrażającym się stanowiskiem, że sojusznicy bratnie nam narody mają prawo być w granicach własnych republik. Rozwiązując po przyjacielsku spór graniczny między Polską, a Związkiem Radzieckim, otrzymaliśmy od Związku Radzieckiego przyjaźnielskie zobowiązanie, poparcie wobec świata naszych zadań powrotu Polski na jej przastare ziemie zachodnie nad Odrą i Nisą Łużycką i Związek Radziecki dotrzymał swego słowa. Poparł i przeprowadził na konferencji Poczdamskiej żądania Polski. Bez tej pomocy, jaką udzielił Polsce Zw. Radziecki inaczej wyszłaby ona z konferencji Poczdamskiej. Nasza słuszną polityka wydała dobre owoce.

Wyrzekanie się w imieniu Polski jej praw do ziem zachodnich jest pospolitą zdradą interesów Polski i zdradą bezpieczeństwa jej granic. Oskarżenia rządu emigracyjnego o zdradę interesów Polski, nie opieramy na pustych słowach — oparliśmy je na faktach historycznych.

Nasz wkład w sprawę Polski

Nasz wkład w tę Polskę, wkład Polskiej Partii Robotniczej jest najdonioślejszy i największy. Nasza polityka była jedyną słuszną polityką, tak z punktu widzenia interesów Polski, całego Narodu, jak też z punktu widzenia interesów klasy robotniczej i mas pracujących. One to bowiem robotnicy, chłopci, inteligencja pracująca, wszyscy ludzie pracy rzetelnej i uczciwej — stanowią naród, a nie stojąc ponad narodem — garstka wyzyskiwaczy. Jedynie nasza Partia — Polska Partia Robotnicza — uprawiała najbardziej konsekwentną i najslusniejszą politykę niepodległościową, która uchroniła Polskę przed nowymi nieszczęściami, doprowadziła do Wolności i Niepodległości, która pozwoliła jej szybko i mocno stanąć na nogi w okresie wyzwolenia naszych ziem.

My pierwsi, jako Partia, rozpoczęliśmy w okresie okupacji zbrojną walkę z najazdem niemieckim, prowadziliśmy ją przez cały czas, zgodnie z interesami Narodu, aż do chwili dobicia Niemiec hitlerowskich w ich stolicy — Berlinie.

My pierwsi postawiliśmy sprawę jednoci narodowej w okupacji na jedynie słuszną płaszczyznę jednoczenia wszystkich sił Narodu do walki z okupantem.

My pierwsi zdarliśmy maskę z oblicza nacji i reakcji polskiej, zdemaskowaliśmy szkodliwą i zabójczą dla interesów Polski i jej ludu politykę polskich rządów emigracyjnych i ich ekspoztur krajowych.

My pierwsi — jako Partia — podaliśmy politykę wspólnoty i zgodnego współżycia narodu polskiego z narodami Związku Radzieckiego i zmieniliśmy nieprzystające stosunki polsko - sowieckie na sojusz wojenny i pokojowy narodu i państwa polskiego z na-

Dla walki z ruchem, który reprezentowała nasza Partia — reakcja powołała nawet specjalną organizację, pod nazwą „Agencja” A. Mimo tej akcji partia nasza rozwijała się i rosła w narodzie. Rozwijała się też i rosła walka z okupantem. I to najbardziej przerażało reakcję. Widziała ona już, że w narodzie polskim wyrosła siła polityczna najgroźniejsza dla jej zamierów, siła, której nie da się zwalczyć i unicestwić żadnym oszczerstwem, żadną prowokacją, żadną walką papierową. Pozostał jej jeszcze tylko jeden środek — fizyczne zniszczenie naszej partii i naszego ruchu.

W okresie ofensywy Armii Czerwonej na ziemiach polskich znaczna część tych faszystowskich oddziałów, skupiona wokół swego watałki „Bohuna” wycofywała się z zem z armią hitlerowską aż do Czechosłowacji. Obecnie skoszarowani w obozie na terenie Niemiec znajdują się w ścisłym kontakcie z armią Andersa. Z tego faszystowskiego rezerwuaru czerpią ludzi ośrodki nie równie dywersji w kraju. Po dzień dzisiejszy przetrwała reakcja do kraju, przeszkolonych zagranicą, faszystowskich dywersantów brygady „Bohuna”. Wielu odkomen derowała na służbę do armii Andersa.

Bratobójczą wojnę wypowiedziała reakcja wszystkim swoim przeciwnikom. Bandyci faszystowscy mordowali nie tylko naszych ludzi, ale również współpracujących z nami w walce z okupantem ludowców, bechowców, palowców i innych demokratów. Szczególnie głośno i bestialskie były ich dwie masowe zbrodnie. Pierwsza — to wymordowanie w sierpniu 1943 r. w podstepny i plugawy sposób, całego oddziału Gwardii Ludowej na Lubelszczyźnie pod wsią Borów.

Bandyci faszystowscy, wykorzystując znane im dążenia Gwardii Ludowej do bratania się ze wszystkimi, którzy stoją na gruncie walki z okupantem przyszli do stacjonującego w lesie oddziału gwardzistów im. Kilińskiego pod pozorem zbratania się z nimi i prócz dwóch ludzi, którzy uratowali się ucieczką — wszystkich pozostałych w liczbie 30 podstępnie wymordowali.

I hańbiła się dalej reakcja przez nowe zbrodnie. Drugim, potwornym jej morderstwem było powieszenie przeszło sześćdziesięciu kilku żołnierzy Armii Czerwonej, którzy uciekli z niewoli niemieckiej i przy pomocy dowództwa Armii Ludowej sformowali oddział partyzancki. Ten mord haniebny dokonany został przez bandytów „Bohuna” jesienią 1944 r. w lasach województwa kieleckiego.

Ci zaś, którzy z ramienia rządu emigracyjnego w czasie okupacji mienili się być przedstawicielami narodu — przyjmowali te zbrodnie z zadowoleniem. Wiecej nawet. Hrabia Bór-Komorowski wydał podległym sobie dowódcą A. K. słynny, tajny rozkaz „zwalczania bandytyzmu”, którego intencje zbiegły się całkowicie z bratobójczą akcją NSZ. W marcu 1944 r. Bór-Komorowski zawarł układ z NSZ, na podstawie którego wydał rozkaz włączenia Narodowych Sił Zbrojnych do Armii Krajowej.

Dla Polskiej Partii Robotniczej i dla najważniejszych odłamów socjalistów, Stronnictwa Ludowego i innych szczerych demokratów stało się jasne do czego zmierza polityka reakcji rządu emigracyjnego i wszystkich podległych mu instancji.

Na drodze do budowy nowej Polski.

rodem i państwem sowieckim. Armia Czerwona wkroczyła na ziemię polską i wyzwoliła je spod okupacji niemieckiej jako sojusznica dla Polski armia, jako armia, która widziała w narodzie polskim swego sprzymierzeńca, a nie wroga jak chciała reakcja i jej najmici.

Partii naszej — Polskiej Partii Robotniczej i jej polityce w pierwszym rządzie zawdzięczać należy, że najważniejsza dla Polski sprawa, która posiada żywotne wprost znaczenie dla rozwoju siły i bezpieczeństwa Państwa Polskiego oraz dla dobrobytu narodu, sprawa naszych granic zachodnich i północnych na Odrze, Nisie Łużyckiej i Bałtyku — została rozstrzygnięta w myśl interesów Polski.

My pierwsi i jako członkowie Związku Patriotów Polskich i jako Polska Partia Robotnicza — budowaliśmy Wojsko Polskie, które wyzwalało z kajdan okupacji swoją i naszą ziemię polską, niosło wolność i niepodległość swoim rodakom i swojej Ojczyźnie.

My pierwsi na gruzach i ruinach budowaliśmy Państwo Polskie montowaliśmy jego aparat, wprowadziliśmy walutę polską, uruchomiliśmy sami i zagrzewaliśmy klasę robotniczą do uruchomienia zniszczonych fabryk i zakładów pracy do puszczenia w ruch zatrzymanego koła życia gospodarczego.

Bankructwo polityki »Londynu«

Polityka londyńskich emigrantów poniosła klęskę, zbankrutowała. W związku z tym nastąpić musiał rozkład w ich obozie. Masy narodu polskiego, na które „rządowi” emigranci posiadali znaczny wpływ w okresie okupacji, odwróciły się od nich po wyzwoleniu Polski. W październiku 1944 r. zeszli ze sceny rządu emigracyjnego p. Mikołajczyk wraz z całym swoim gabinetem. Porzucony przez niego emigracyjny sztab rządu wziął w swoje ręce p. Arciszewski z WRN do spółki z faszystami z oenerowskiego NSZ.

Partia nasza jeszcze za czasów okupacji była gorącym orędownikiem jednoczenia wszystkich zdrowych sił narodu. Pozostała taka i po wyzwoleniu Polski i dzisiaj zajmuje nie inne stanowisko. Toteż, gdy w czerwcu b. r. doszło do konferencji w Moskwie między przedstawicielami Rządu Tymczasowego i reprezentantami grup demokratycznych, nie wchodzących w skład Rządu, byliśmy razem z naszymi sojusznikami z bloku demokratycznego za porozumieniem. Uznaliśmy celowość wprowadzenia do Rządu przedstawicieli ludowców i socjalistycznych grup demokratycznych i utworzenia w ten sposób Rządu Jedności Narodowej. Kierowaliśmy się przy tym znowu tak postanowieniami konferencji krymskiej, jak też własnym poglądem demokratycznym. Platforma polityczną porozumienia był Lipcowy Manifest Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, co podkreślało, że Rząd Jedności Narodowej i nowe grupy demokratyczne, które wyszły do niego swoich przedstawicieli, będą kontynuowały politykę, rozpoczętą przez PKWN i wytyczoną w Manifestie.

Uważaliśmy, że najważniejszym zadaniem i Rządu i bloku demokratycznego jest zmobilizowanie całego narodu do wielkiego, gigantycznego wprost dzieła — do od-

My pierwsi dopomogliśmy naszemu bratu — chłopu do rozparcelowania ziemi obszarniczej do zlikwidowania wielkiej krzywy dy chłopskiej, do przejęcia tej ziemi na swoją własność wieczystą.

My pierwsi wprowadziliśmy robotników z fabryk i chłopów od plugi do szkół oficerskich, stawialiśmy ich na kierownicze stanowiska w zakładach pracy, w administracji państwowej i w różnych dziedzinach życia.

Myśmy zawsze szli i dzisiaj idziemy na najtrudniejsze posterunki pracy i najofiarniej pracujemy przy odbudowie Polski dla dobra klasy robotniczej i mas pracujących miast i wsi, dla całego narodu, z którego wyrosła nasza partia i któremu ma aspiracje przewodniczyć wraz z całym blokiem demokratycznym Odrodzonej Polski.

Odpieramy z całą stanowczością wysuwane przez reakcję pod naszym adresem zarzuty monopartyjności. Nie chcemy monopartyjności i do niej nie dążymy. Pragniemy scalenia bloku stronnictw demokratycznych, przyjaźnej braterskiej współpracy tych stronnictw, pragniemy umocnienia i utrwalenia koalicji rządowej.

Za skarb bezcenny uważamy ten klimat polityczny, który wytworzył się między partiami, wchodzącymi w swoim czasie w skład PKWN.

budowy zniszczonego kraju i życia gospodarczego.

Zaden rząd, który istniał w Polsce przed wrześniową, nie miał przed sobą tylu i takich trudności gospodarczych, jakie stanęły od pierwszej godziny wyzwolenia Polski przed Komitetem Wyzwolenia Narodowego a później przed Rządem Tymczasowym i obecnie przed Rządem Jedności Narodowej. Zniszczenia wojenne, jakich doznał kraj polski po pierwszej wojnie światowej, były wprost drobnostką w porównaniu z ogromem strat i zniszczeń, jakich doznała Polska w okresie drugiej wojny światowej.

Partia nasza wzięła współodpowiedzialność za rządy w kraju w najtrudniejszej dla Polski sytuacji gospodarczej, w jakiej kiedykolwiek Polska się znajdowała. Zniszczenia i straty wojenne Polski sięgają sumy 100 miliardów złotych w złocie. Wynosi to mniej więcej tyle, ile wyniosłyby 50-letni budżet Polski przedwojennej, albo — jak już przy innej okazji mówiłem — 70-letni zarobek wszystkich robotników i pracowników w Polsce przedwojennej.

Odbudować Polskę do poziomu przedwojennego oznacza utworzenie nowych wartości za 100 miliardów złotych przedwojennych. Dla wypełnienia takiego zadania należy zmobilizować siły całego narodu. Ale co to znaczy „zmobilizować siły całego narodu”? Od uznania takiej potrzeby do jej zaspokojenia prowadzi trudna i daleka droga pracy.

Aby jak najszybciej odbudować kraj należy jak najwięcej wydawać na tę odbudowę, a po to, aby móc wydawać — należy produkować. Rząd, na którego spadł obowiązek kierowania tą odbudową kraju, musiał i musi nakładać na swych obywateli pewne ciężary, związane z odbudową. Musiał zażądać od nich pracy, świadczeń i posłuchu dla swoich zarządzeń.

Odbudowa Polski

Rząd jest bowiem kierownikiem tej odbudowy, a budowniczym naród. Nie można by odbudować nie tylko Polski, ale nawet ani jednego domu w Polsce, gdyby robotnicy i pracownicy, zatrudnieni przy odbudowie tego domu nie słuchali zleceń kierownictwa odbudowy.

A odbudowa Polski — to nie odbudowanie czy zbudowanie jednego domu, lecz odbudowanie setek tysięcy fabryk i zakładów pracy, kilku tysięcy mostów kolejowych i drogowych, naprawa dziesiątek tysięcy kilometrów linii kolejowych lub zbudowanie nowych, zremontowanie dziesiątek tysięcy wagonów i parowozów i wyprodukowanie takiej samej ilości nowych, zremontowanie wszystkich urządzeń portowych i magazynów, wyciągnięcie z dna rzek setek i tysięcy zatopionych statków i barek oraz doprowadzenie ich do stanu używalności.

Odbudowa Polski — to zbudowanie setek tysięcy nowych domów, szkół, wyższych uczelni, budynków publicznych, bibliotek, muzeów, szpitali, laboratoriów i innych instytucji, zniszczonych w czasie wojny.

Odbudowa Polski — to wyhodowanie dziesiątek milionów koni, krów, świń, owiec i wszelkiego innego żywego inwentarza — to wyprodukowanie i dostarczenie gospodarstwu rolnym utraconego w czasie wojny lub zużytego inwentarza martwego.

Odbudowa Polski — to również wyprodukowanie setek milionów metrów tkanin obojętnego rodzaju, butów i wszystkich przedmiotów codziennego użytku, które obywatele stracili w czasie wojny lub przez używanie zużytych.

Można by mnożyć i mnożyć te wszystkie

liardy złotych, czyli prawie 70 proc. wszystkich wydatków Państwa, przeznaczonych w budżecie na odbudowę domów mieszkalnych i gmachów publicznych w całej Polsce. Można i trzeba chlubić się bohaterstwem powstańców warszawskich — ale należy przekląć tę politykę, która doprowadziła do zniszczenia Warszawy.

My wszyscy słuchaliśmy głosów podziwu dla powstańczej Warszawy w okresie powstania ze strony naszych zachodnich sojuszników i słuszne były te głosy. Zastuli na nie warszawiacy swą walką bohaterską. Lecz od samych słów uznania i podziwu nie jest wcale lżej ani Warszawie, ani całemu narodowi. Polska potrzebuje pomocy, a nie słów uznania. A tymczasem sprawa tak wygląda, że dotychczas nie oddano Rządowi Polskiemu złota narodowego, zdeponowanego we wrześniu 1939 r. w bankach zagranicznych. Chciałaby Polska zapłacić nie tylko koszty utrzymania rządów emigracyjnych w sumie przeszło 100 milionów dolarów — na co Rząd Polski zgodził się — lecz chcą, abyśmy zapłacili również gaże oficerskie i żołd żołnierski Armii Polskiej w sumie prawie ćwierć miliarda dolarów. Widocznie nie opłacili się dostatecznie żołnierze polscy krwią własną, przelaną na ziemi obcej u boku armii angielskiej. Jedyna pomoc, którą otrzymała Warszawa — to była pomoc inżynierów i specjalistów sowieckich, którzy dopomogli naszym inżynierom i robotnikom przy odbudowie elektrowni, wodociągów, kanalizacji i przy innych pracach, związanych z uruchomieniem życia i instytucji użyteczności publicznej w Warszawie.

Dzisiaj twierdzą i stwierdza to nasza Partia, że reakcja oddziałuje politycznie, przeciska się w szeregi niektórych stronnictw, czy ich organizacji, że wykorzystuje ona trudne warunki powojenne, w jakich żyje ludność, aby ją podburzyć przeciwko Rządowi i Państwu Demokratycznemu, aby zburzyć gmach Polski Demokratycznej. Kto nie jest reakcjonistą, kto czuje się demokratą — ten zwalcza i powinien zwalczać tego, czy innego rodzaju agitację reakcyjną, zwłaszcza, gdy ma ona miejsce w szeregach jego partii.

Zdaje się równie dobrze wiemy i my, jako kierownictwo partyjne i kierownictwo PSL, ile pieniędzy otrzymuje z zagranicy reakcja polska na walkę z demokracją. — Miliony dolarów. Tak jest. Na odbudowę Warszawy, czy kraju Polska nie otrzymała ani grosza, a na robotę destrukcyjną, na agitację, na opłatę swoich agentów i szpiegów otrzymuje reakcja polska miliony dolarów.

Za te dolary coś się przecież robi. Za te

Jednolity front klasy robotniczej

Z trybuny I Zjazdu naszej Partii raz jeszcze podkreślamy uroczystość, że rdzeniem i kręgosłupem władzy robotników i chłopów w Odrodzonej Polsce, najwierniejszym gwarantem i strażnikiem czystości jej zasad demokratycznych, siłą dynamiczną, gwarantującą rozwój demokratycznych form, na których opiera się Odrodzona Polska, jest jednolity front klasy robotniczej, jednolitość działania wszystkich robotników i obywateli jej partii. Obydwie partie robotnicze reprezentują najbardziej postępową, rewolucyjną i równocześnie najbardziej ofiarną część Narodu Polskiego — klasę robotniczą.

Zlikwidowaliśmy trusty i kartele kapitalistyczne. Przejelśmy pod zarządek państwa współzrządzonego przez obywateli nasze partie, wszystkie wielkie i średnie zakłady przemysłowe. Krok następny, który stoi przed nami do zrobienia — to nacjonalizacja tych zakładów. Upaństwowiliśmy banki i transport. Dopomagaliśmy naszym braciom-chłopom do przeprowadzenia do końca ich historycznego zadania — przejęcia na swoją własność ziemi obszarniczej.

Jednolity front klasy robotniczej i jednolitość działania Polskiej Partii Robotniczej i Polskiej Partii Socjalistycznej stanowią najtrwalszą podstawę pod sojusz robotniczo-chłopski, są nieodzownym warunkiem jego siły i gwarantem wypełnienia jego zadań. Jednolity front klasy robotniczej i sojusz robotniczo-chłopski — to dwa filary, na których najtrwalej oprzeć się może Blok Demokratyczny — współdziałanie wszystkich partii demokratycznych między sobą. Jednolity front i jednolitość działania klasy robotniczej i obydwu jej partii w walce z niedobitkami reakcji i jej ideologią, w pracy nad odbudową i przebudową Odrodzonej Ojczyzny — wykrystalizuje jednolita ideologia dla całej klasy robotniczej, która zaprowadzi całą klasę robotniczą, obywateli nasze partie do organicznej jednolitości do utworzenia jednej partii robotników w Polsce.

Z tych przyczyn jesteśmy gorącymi zwolennikami jednolitego frontu, zacieśniania węzłów współpracy obydwu partii robotniczych, uważając, że leży to nie tylko w interesie tych partii i całej klasy robotniczej — lecz również w interesie całego bloku demokratycznego i w interesie całego narodu.

Partia nasza reprezentuje w polityce pań-

dolary można kupić ludzi, zapłacić im za wicherzyelską działalność, za wroga antypaństwową robotę. Można nawet najmować morderców i opłacać ich zbrodnie bratobójcze. Byłoby śmieszne uważać reakcję za jakąś wielką siłą liczącą. Siła reakcji polega na wielkiej ilości różnych pasożytów społecznych. Ich siła polega na ideologicznym oddziaływaniu na masy, możliwym dzięki sprawowaniu przez reakcję władzy w Polsce przez okres całych pokoleń, możliwym dzięki środkom, którymi rozporządza jeszcze, nawet po usunięciu jej od władzy.

Na gruncie sojuszu

Staliśmy i stoimy dzisiaj na gruncie sojuszu robotniczo-chłopskiego. Sojusz taki uważamy za kamień węgielny demokracji. Sojusz robotniczo-chłopski chcemy realizować i od góry i od dołu. Przez sojusz robotniczo-chłopski rozumiemy ścisłą współpracę klasy robotniczej z masami chłopskimi przede wszystkim w trzech głównych zagadnieniach.

1) w radzeniu państwu; 2) w walce z reakcją i jej agitatorami o utrwalenie demokracji i jej zdobyczy społecznych i politycznych; 3) w odbudowie i przebudowie Odrodzonej Polski.

Współpraca od góry, aby była wyrazem realizacji sojuszu robotniczo-chłopskiego powinna się wyrażać we wspólnym wytyczeniu linii politycznej, tak na wewnątrz, jak i na zewnątrz oraz zasad gospodarki narodowej Państwa przez kierownicze organa partii klasy robotniczej i partii chłopskich, wzajemnie przez ich przedstawicieli, zasiadających w Radzie. Do zakresu takiego współdziałania, w związku z trudną sytuacją gospodarczą winno należeć wspólne opracowanie planu podziału produktów przemysłowych między wieś a miasto, oraz wspólne ustalenie świadczeń rzeczowych, jakie wieś winna dostarczyć miastu.

Sojusz robotniczo-chłopski winien zespalać szerokie masy robotnicze i chłopskie w dziedzinach życia pracy politycznej, gospodarczej i kulturalno-oświatowej. Sojusz robotniczo-chłopski, w ten sposób realizowany, sementuje miliony szeregów robotników i chłopów, o które rozbicie się muszą wszelkie reakcyjne próby podważenia demokracji w Polsce. Będzie on najlepszym gwarantem siły Odrodzonej, Demokratycznej Polski na wewnątrz i na zewnątrz.

Partia nasza wypowiadała się już niejednokrotnie o znaczeniu i treści jednolitego frontu klasy robotniczej, o zasadach i formach współpracy dwóch bratnich partii klasy robotniczej: Polskiej Partii Robotniczej i Polskiej Partii Socjalistycznej.

stwowej jak najbardziej konsekwentną linię pokoju, linię zgody i przyjaźni ze wszystkimi przyjaznymi nam narodami. Zawsze podkreślaliśmy i dziś podkreślamy konieczność i potrzebę przyjaznych i sojuszniczych stosunków Polski z państwami zachodnimi, a zwłaszcza z Francją i Anglią. Lecz nie naruszaliśmy kanonem naszej linii w zagranicznej polityce państwowej jest oparcie bezpieczeństwa granic Polski o sojusz polsko-radziecki. Sojusz polsko-radziecki i przyjaźń wieczysta między Narodem Polskim a narodami Związku Radzieckiego, jak też przyjaźń i współpraca ze wszystkimi narodami słowiańskimi stanowią najpewniejsze gwarancje naszego bezpieczeństwa i pokoju w Europie.

Trzy siły polityczne

Jak wszędzie, tak i w krajach o typie ustroju ludowego i demokracji ludowej działają trzy podstawowe siły polityczne:

- 1) siły ludowe, konsekwentnie demokratyczne, które w swoich programach nakreśliły socjalizm, jako ich cel ostateczny.
- 2) siły liberalno-ludowe i liberalno-burżuazyjne oraz
- 3) siły reakcyjno-faszystowskie.

Trzecia grupa sił, tak w Polsce, jak i w szeregu innych krajów, pozbawiona została możliwości legalnego działania.

Po omówieniu zasadniczych dwunastu postulatów głównych zadań partii tow. Wiesław zakończył swe przemówienie:

Linia partii jest słuszna. Jednak, by słuszna linia doprowadziła do wytkniętych celów, należy ją umieć przeprowadzić w życiu, w praktyce, a to zależy od ludzi, od wykonawców i realizatorów linii partii.

Partia, która skupiła w swoich szeregach najzdrowszą i najsilniejszą część narodu, może śmiało patrzeć w przyszłość. Partia, której zniszczyć nie potrafiły szubienice, kule i kaźnie okupanta — nie uleknę się dzisiaj bratobójczych kul reakcji. Te kule reakcyjne, wymierzone w pierś naszych towarzyszy jeszcze bardziej hartują szeregi naszej partii, wzmacniają naszą wolę do walki o realizację linii generalnej partii.

Razem z klasą robotniczą, razem z masami pracującymi w mieście i na wsi, razem z przedniacą częścią inteligencji, razem z całym narodem — wypolui Polska Partia Robotnicza te zadania, które przed nią postawiła chwila dzisiejsza i historia.

KRONIKA

Podziękowanie

W związku z odbytym na terenie Województwa Kieleckiego „Dniem Dziecka“ w dniu 6 grudnia b. r., tym osobom i instytucjom, które przyczyniły się wydatnie do zorganizowania tej akcji, a przede wszystkim prezydentowi m. Radomia, ob. Kielczowskiemu, prez. m. Częstochowy dr. Wolańskiemu, wszystkim starostom, prezydentom miast powiatowych, wojewódzki i powiatowemu Zarządom T.U.R., Z. W. M. Z. H. P. i „Więci“, Związkowi Gospodarczemu „Społem“, Izbie Rzem.-Handlowej, Stow. Kupców Polskich, nauczycielom szkół powszechnych i średnich, wszystkim zespołom artystycznym i muzycznym, biorącym udział w imprezach składam podziękowanie za ich obywatelskie i ofiarne zajęcie się tą akcją.

Wicewojewoda Kielecki

(—) Henryk Urbanowicz.

Uwaga Dzielnica PPS. Raków

W dniu 14 grudnia, w piątek, o godzinie 4.30 po poł. odbędzie się „Żywa Gazetka“ w lokalu „Światlicy“ przy ul. Limanowskiego 49, w Rakowie dla członków i sympatyków P.P.S. O.M. TUR. i R.K.S. Raków

„Żywa Gazetka“

Komitet Miejski P.P.S. w Częstochowie, podaje do wiadomości, że w sobotę, dnia 15 grudnia, o godz. 17-ej wiecz. w lokalu przy ul. Kopernika 6, I-sze piętro (Sala Konferencyjna) odbędzie się „Żywa Gazetka“ z udziałem I-go Sekretarza Woj. Kom. P.P.S. Tow. Skowrońskiego, oraz Tow. Cwika z Radomia, na którą zapraszamy Aktyw Partijny, Członków Partii, Komitety Dzielnicowe, Rady Zakładowe, O.M. TUR. Stow. b. Więźniów Polit. i R.K.S. „Skra“.

Towarzysze stawcie się licznie. Obecność obowiązkowa.

Noene dyżury aptek

W tygodniu od dnia 10 do 16 grudnia włącznie dyżurują następujące apteki w Częstochowie:

„Śląska“, ul. Marsz. Żymierskiego nr. 4;

„Staromiejska“, Stary Rynek nr. 30;

K. Lembke, Raków, Limanowskiego.

Z życia kulturalnego

Odczyt o literaturze Pomorza w Klubie Literackim

Jutro, dnia 13 b. m. o godz. 19-ej w sali Biblioteki Miejskiej odbędzie się odczyt mgr.

Mariana Rucińskiego p. t. „Przez puszcze literacką Pomorza“, w którym prelegent da interesujący przegląd zarówno twórczości pisarzy pomorskich, jak i prac literatów polskich z innych dzielnic o Pomorzu.

Bilety wejścia od 10 do 12 i od 16 do 19 w Bibliotece Miejskiej, Al. N. M. P. 22.

Chopin — Koncert F-moll.

Dnia 16-go b. m. o godz. 16-ej, w sali koncertowej M.O.S. odbędzie się V (XIV) koncert symfoniczny z udziałem Miejskiej Orkiestry Symfonicznej, Ireny Garzteckiej-Jarzębskiej (fortepian) oraz Stanisława Jarzębskiego (dyrekcja). Głównym programem będzie koncert fortepianowy F-moll Chopina. Poza tym orkiestra odegra piękną symfonię Es-dur W. A. Mozarta, oraz pełne wdziku Preludium Järnefel-da.

Koncert ten będący młodzieńczym dziełem Chopina odznacza się niezwykle słodką, natchnioną liryczną, zwłaszcza w słynnym Largo II części, a przy tym pełnym fantazji temperamentem, wymagającym brawurowej techniki palcowej. Należy on do najulubieńszych koncertów wszystkich melomanów na świecie i do najczęściej wykonywanych dzieł na wielkich estradach Europy i Ameryki.

Z Koła Warszawian

Pomimo nawału trosk i kłopotów, będących nieodłącznymi owarzyskami w tulącym życiu, — Warszawiaczy zrzeszeni w Kole Warszawian, znaleźli jednak dość czasu i środków, by zgodnie z dawnym staropolskim zwyczajem w dniu Św. Mikołaja obdzielić podarkami najbardziej dziatwę swych członków. Już na długo przed zapowiedzianą godziną przybycia Św. Mikołaja wraz z czarodziejskim workiem, skromnym tymczasowym kołem (Al. N. M. P. 55, m. 3) wypełnił się po brzegi dziatwą i rodzicami. Oczekiwany z utęsknieniem siwo-brody staruszek spóźnił się nieco, gdyż jak oświadczył, przybył z Warszawy, by tutaj warszawskim dzieciom osłodzić nieco ich gorzki żywot. Na wspomnienie Warszawy wzruszenie ogarnęło wszystkich, myśli skierowały się ku ukochanej stolicy. Słyszeć się dało pociąganie nosem, pochlipywanie, niejedna matka łataną i cerowaną chustką ukradkiem ocierała łzy, płynące po wymizerowanej twarzy, tak wielką jest tęsknota rozbitków za ukochanym miastem.

Po obdzieleniu słodyczami wszystkich obecnych dzieci w liczbie stu, Św. Mikołaj z pustym już workiem pożegnał je, wyrażając życzenie, by za rok mógł przybyć do nich do Warszawy. Dalszy ciąg uroczystości wypeł-

Bilety do nabycia codziennie od 10—12 oraz od 2—4 w kasie koncertowej M. O. S. Dąbrowskiego 16.

Teatry Miejskie

Sala duża

Dziś, w środę, 12 b. m. oraz w dni następne o godz. 18.30 baśń dramatyczna w 5 aktach L. Rydla p. t. „Zaczarowane koło“.

Sala kameralna

Premiera „Święty płomień“

Somerset Maughama

Dziś, w środę 12 b. m. o godz. 18.30 premiera sztuki w 3 aktach Somerset Maughama p. t. „Święty płomień“.

Xenia Grey i Marian Demar w Kawiarni Literackiej

W czwartek 13-go, w piątek 14-go i w sobotę 15-go b. m. wystąpi gościnnie w Kawiarni Literackiej znakomita nasza pieśniarka Xenia Grey przy współudziale Mariana Demara. Występy Xenii Grey w Literackiej cieszyły się już wielkim powodzeniem, toteż stali bywalcy tego reprezentacyjnego lokalu Częstochowy przyjmą wiadomość o nowych występach uroczę Xenii z nieklamany zadowoleniem. Xenia Grey i Marian Demar wystąpią w nowym repertuarze.

Głosy Czytelników

Mleka dla dzieci!

Zew ten, w okresie tworzenia wszelakiego rodzaju imprez w rodzaju „Częstochowa swoim dzieciom“ lub „Frontem do dzieci“ powinieliśmy nie tylko znaleźć zrozumienie u właściwych władz, lecz także u tych, których obowiązkiem jest sumienny i sprawliwy rozdział mleka, przeznaczonego wyłącznie dla dzieci do lat 2-eh, jako tych, które go najwięcej potrzebują. Tymczasem jest inaczej. Zarząd Miejski punktualnie rozdziela karty na mleko w trosce o zdrowie przyszłych obywateli, jednakże dzieci tego mleka nie dostają.

Ileokroć bowiem przekracza się z lękiem wysokie progi rozdzielczych punktów „Jedności“ i nieśmiały głos prosi się o mleko, otrzymuje się przeważnie stale jedną odpowiedź „mleka nie ma“, albo „proszę przyjść jutro“ i tak stale w kółko. W rezultacie, jeśli się otrzyma raz w miesiącu mleko, można się uważać za szczęśliwego.

Uważam, że albo Zarząd Miejski wydaje karty nie mając na nie pokrycia, albo też coś tu jest nie w porządku, jak przypuszczają niektórzy rozgoryczeni obywatele. — Wobec tego zwracam się na tej drodze do miarodajnych władz z prośbą o zbadanie tej sprawy, uspokojenie opinii publicznej i zaspokojenie słusznych, acz nieśmiały pretenzji rodziców, których uposażenia nie pozwalają na zakup mleka po paskowych cenach. Może by tak zbadać gospodarkę mlekiem w „Jedności“ przy Alei Najśw. Maryi Panny Nr. 33? St. J.

Z kroniki milicyjnej

Zgubiła ją muzyka

Swego czasu dokonano kradzieży, w hurtownym sklepie dewocjonalii Szajkowicza, przy ulicy 3-go Maja w Częstochowie. Łupem rabusiów padła wtedy między innymi towarami, większa partia dzieciennych organek.

Sprawa na pewien okres czasu przycichła. Milicja Obywatelska nie dała jednak za wygraną. W wyniku prowadzonego dochodzenia aresztowano Helenę Kolodziej (ul. Bielska 76), która w okolicznych sklepach podjasnogórskich oferowała kupcom dostawę większej ilości organek marki „Szajkowicz“.

Udawal jej się przez pewien czas ten „handelek“. Rozzuchwalona sprzedawca zaczęła swój towar w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca kradzieży, blisko hurtowni Szajkowicza. Natknęła się niestety na patrol milicyjny i zapytana o pochodzenie towaru nie potrafiła dać zadowalającej odpowiedzi. Przeprowadzona w mieszkaniu Kolodziejowej rewizja dała rewelacyjny wynik. Znalaziono większą ilość towarów skradzionych Szajkowiczowi.

OBWIESZCZENIA URZĘDOWE

Nr. O. 7003/I/45.

Obwieszczenie

Prezydenta Miasta z dnia 10. grudnia 1945 r.

w sprawie świadczeń i wypieku chleba kontyngentowego. Z dniem 6. listopada 1945 r. weszło w życie zarządzenie Ministra Apropowicji i Handlu z dnia 4. października 1945 roku w sprawie świadczeń wypieku chleba kontyngentowego (Dziennik Świadczeń Rzeczowych Nr. 23, pozycja 71), które stanowi, że w celu zaopatrzenia ludności pracującej w pieczywo nakłada się na wszystkie osoby prowadzące piekarnie obowiązek powołania świadczących rzeczowych w przedmiocie wypieku chleba kontyngentowego. Piekarnie obowiązane są do wypieku chleba kontyngentowego pełnowartościowego, sklepy zaś rozdzielcze nie mają prawa przyjmowania innego niż pełnowartościowego chleba. Kto przekracza przepisy omawianego zarządzenia, podlega ukaraniu z mocy artykułu 92 ustawy z dnia 30. marca 1939 r. o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych (Dz. Ust. R. P. Nr. 30, poz. 200). Nadto z mocy art. 50 tejże ustawy piekarnie mogą być przejęte pod zarząd przymusowy. Częstochowa, dnia 10. grudnia 1945 r.

Vice-Prezydent (—) D. KAPALSKI

Nr. O. 7004/I/45.

Obwieszczenie

Prezydenta Miasta z dnia 10. grudnia 1945 r. w sprawie dopuszczalnej wysokości procentowej przemiatu dla żyta i pszenicy.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20. września 1945 roku o warunkach przemiatu zbóż i o maksymalnych opłatach przemiatowych (Dziennik Świadczeń Rzeczowych Nr. 22, pozycja 61), które weszło w życie z dniem 30. października 1945 r. ustala w paragrafie 7 następującą dopuszczalną wysokość procentową przemiatu: a) dla żyta — 80 proc., b) dla pszenicy — 70 proc. i stanowi, że Minister Apropowicji i Handlu w drodze zarządzeń może zezwolić na przemiat procentowo niższy, który będzie dokonywany w określonych granicach i dla ściśle określonych celów. Zarządzenie Ministra Apropowicji i Handlu z dnia 10. października 1945 r. o warunkach przemiatu zbóż i o maksymalnych opłatach przemiatowych (Dziennik Świadczeń Rzeczowych Nr. 22, pozycja 62) w paragrafie 8 stanowi, że używanie do wypieku maki o niższej procentowej wysokości przemiatowej niż ustalona w paragrafie 7 powyższego rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów oraz sprzedaż wyrobów z takiej maki są zakazane.

Zarządzenie to weszło w życie z dniem 22. listopada 1945 r. Z dniem tym wypiek i sprzedaż chleba z maki żytniej procentowo niższej niż 80 proc. oraz wszelkiego rodzaju pieczywa włącznie z wyrobami embierniczymi z maki pszennej procentowo niższej niż 70 proc. są zakazane.

Przemiat, wypiek i sprzedaż pieczywa o normach wyższych niż wymienione wyżej są dozwolone. Zgodnie z paragrafem 9 nazwanego wyżej zarządzenia Ministra Apropowicji i Handlu z dnia 10. października b. r. poszczególne młyny, piekarnie i sklepy mogą ubiegać się za pośrednictwem Wydziału Apropowicji i Handlu Zarządu Miejskiego o zezwolenie na przemiat, wypiek i sprzedaż wyrobów o niższych normach przemiatowych dla celów specjalnych (szpitale, dzieci, chorzy itp.).

Podając powyższe do publicznej wiadomości, ostrzegam, że winni nieostawiania się do podanych wyżej przepisów rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20. września b. r. i zarządzenia Ministra Apropowicji i Handlu z dnia 10. października 1945 r. będą pociągani do odpowiedzialności karnej z art. 11 dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 30. października 1944 r. o spekulacji i łechwie wojennej (Dz. Ust. R. P. Nr. 9, poz. 49 i Nr. 12, poz. 63), który przewiduje także orzeczenie przepadu przedmiotów i narzędzi, których przestępstwo dotyczy. Częstochowa, dnia 10. grudnia 1945 r.

Vice-Prezydent (—) D. KAPALSKI

ZGUBY

Zgubiono kartę rozpoznawczą wyd. w Częstochowie na nazwisko Głowina Maria. P.A.P. 165

Zgubiono na dworcu w Częstochowie kartę rozpoznawczą oraz inne dokumenty na nazwisko Kozłowski Marian. Pieniężne proszę zwrócić do mł. dokumenty zaś zwrócić do P.A.P., Aleja 61. P.A.P. 268

Zgubiono kartę rejestracyjną wyd. przez R. K. U. Częstochowa na nazwisko Tokarski Stefan, zam. Bierutówiec pensjonat „Kryształ“ 93, pow. Jelenia Góra. P.A.P. 192

Zgubiono świadectwo przemysłowe na nazwisko Stasiak Irena, ul. Garncarska 18. Oraz dowody osobiste. Dowody te unieważnia się. P.A.P. 210

Zgubiono kołnierz, jasny ponielaty, kształt pelerynki. Znalazca prosi o oddanie (za wynagrodzeniem) do kancelarii Gimnazjum Krawieckiego Aleja Kościuszki 15. P.A.P. 270

Zgubiono dowód osobisty oraz różne dowody na nazwisko Ira Jagwiga.

Zgubiono dowód osobisty wydany w Radomsku, kartę rejestracyjną wojskową wyd. przez R. K. U. Częstochowa, świadectwo szkolne na nazwisko Jaworski Kazimierz, zam. w Radomsku.

Zgubiono muftę na ulicy Mirowskiej przed elektrownią. Zawartość: pieniądze, pierze, własne, książka Ubezpiecz., klucze, przedmioty wartości osobistej. Ubezpiecz. znalazł czynię uprasza gorąco o zwrot za dobrym wynagrodzeniem, pod adres: Kwiatnik Antonina, Dąbrowskiego 8 m. 9. P.A.P. 246

Zgubiono dowód osobisty oraz kartę rejestracyjną wyd. przez R. K. U. Częstochowa na nazwisko Chudzi Jan, zam. Kostrzyzna, pow. Częstochowa. P.A.P. 295

Zgubiono dowód osobisty oraz kartę rejestracyjną na nazwisko Gajewski Władysław zam. Gnaszyn Dolny. P.A.P. 292

Zgubiono książeczkę Ubezpieczalni Społecznej wyd. w Radomsku na nazwisko Kozłowski Stanisław.

Skradziono kartę rozpoznawczą Nr. 86994 wydaną przez Starostwo w Częstochowie na nazwisko Jakubowska Anna i orzeczenie wojskowe na nazwisko Janik Zenon. Do wody te unieważnia się. P.A.P. 212

Zgubiono portfel z dowodami: za świadczenie rejestracji wojskowej i kartę rowerową na nazwisko Śniegucki Ryszard, zam. w Częstochowie, ul. Równoległa 37. Jasne kawego znalazcę proszę się o zwrot. P.A.P. 243

Zgubiono kartę rejestracyjną wojskową, dowód osobisty, zaświadczenie na rower na nazwisko Kupczak Franciszek, zam. Kamyk. P.A.P. 302

POSADY

Potrzebny człowiek do gospodarstwa. Częstochowa, Rynek Wieluński 35. P.A.P. 248

Przedkier pierwszorzędnej poszukuje zatrudnienia stale. Zgłoszenia do Niespodzianki I Aleja 12. P.A.P. 257

Kucharz przyjmie posadę na miejscu lub na wyjazd. Wiadomość: P.A.P. Aleja 61. P.A.P. 239

Uczniów możliwie z ukończoną Szkołą Handlową do branży żelazno-technicznej poszukuje. Zgłoszenia z życiorysem i świadectwami „Union“. Aleja 16. P.A.P. 251

Potrzebna dziewczyna do 2 letnie go dziecka. Aleja 18 m. 25. P.A.P. 276

Potrzebna pomoc domowa. 1-go Maja 50 m. 1. P.A.P. 300

Urzędniczek ze znajomością buchalterii, rachunkowości i innych prac biurowych poszukuje pracy. Łaska wo zgłoszenia do Biura P.A.P. Aleja 61, pod Nr. 233. P.A.P. 209

Szofer szuka posady od 15 lub 1 stycznia. Oferty do Biura P.A.P. Aleja 61 pod Nr. 232. P.A.P. 298

KUPNO

Kupię szubę damską. Warszawska 20 m. 9. P.A.P. 166

Euty narciarskie, adapter kupię. Kościuszki 7 m. 3. P.A.P. 250

Kupię mak biały. Aleja 16. Cukier nfa. P.A.P. 245

Kupię ubranie kolorowe, nowe, lub mało używane; na wzrost średni. 7 Kamienie 15. P.A.P. 244

SPRZEDAŻ

Wózki dzieciinne, kolidry, wózek dla lalek, rowerki polecą firma M. Nirowa. II Aleja 30. P.A.P. 538

Sprzedam futro damskie, karakuły, ładne. Wiadomość: ul. Kilińskiego 14 m. 15. P.A.P. 146

Sprzedam maszynę kuśnierską z motorkiem fmy „Singer“ oraz radio „Telefunken“ z muzycznym okiem. Wiadomość: ul. Waszyngtońska 20 m. 5. P.A.P. 204

Sprzedam aparat „Philips“ z okiem magnetycznym 6 lampowy, 6 obwodowy. Zgłaszać się: Śląska 4 m. 3. P.A.P. 206

Maszyny „Singer“ bebenkowa nie drogo sprzedam. Częstochowa, ul. Wysokiego 25 przy ul. Chłopskiej (obok Huty Szkła). P.A.P. 303

Hurtownia Kolonialno-Spożywcza

»UDZIAŁOWA«

Częstochowa, Aleja 2 (w podwórzu)

poleca: artykuły kolonialne, gily, bibułki, kawę, cykorie, pastę do obuwia, proszki do pieczenia, olejki do ciast, dolewiki do wódek, oraz wyroby firmy „S U C H A R D“.

UWAGA! Drożdże codziennie świeże!

241 PAP

Wózki dzieciinne, dla lalek, łódeczka, konie na biegunach, kina, kołki elektryczne, nakreane, maszyn parowe, zabawki, poleca S. Grodzicka, Aleja 31 P.A.P. 34

Maszynę steparkę 6-kę sprzedam. Oraz wykonuję wszelkie roboty trykotarskie i przyjmuję zamówienia. Stroma 18. P.A.P. 253

Sprzedam maszynę nową, pończosniczą, okrągłą z patentem. Wiadomość: Częstochowa, ul. Warszawska 38. Stanisław Kuleta. P.A.P. 235

Ples deg 12 miesięczny do sprzedania. Warszawska 32. Maria Parowska. P.A.P. 274

Sprzedam futro, blam, lisa, szubę. Częstochowa, Aleja 11 m. 12. P.A.P. 278

Tanie kredens dębowy, maszyna członkowa, szafki nocne. Dąbkowski 39 m. 2. P.A.P. 230

Sprzedam radio „Nora“, ul. Mokra 2 m. 4. P.A.P. 293

Radio pierwszorzędne sprzedam. Aleja 32 m. 30. P.A.P. 291

Do sprzedania maszyna szewkobenkowa, ul. Narutowicza 35 m. 19. P.A.P. 289

Okazja! Tyrolki damskie, nowe Nr. 36, 37, 38, sprzedam ul. Jasnorzowska 50/52 m. 3. P.A.P. 254

Plecik żelazny, amerykański sprzedam. Częstochowa, ul. Katedralna 8 m. 5a, prawa oficyna. P.A.P. 304

RÓŻNE

Strojenie pianin, fortepianów i fis harmonii. Aleja Wolności 11 m. 33. P.A.P. 237

Każdy kupiec winien posiadać „Przewodnik Informator“ po Katowicach ze spisem branżowym wszystkich przedsiębiorstw. AWIR, Słowackiego 24, tel. 305.50. 565

Pośrednictwo kupna i sprzedaży nieruchomości poleca do sprzedaży J. Starkiewicz — Częstochowa, Aleja 38 m. 4 tel. 2102 551

Flembi olowane i plomhownie wszystkich wymiarów dostarcza wytwórnia „Olów“ Łódź, Plac Wolności 10. Na prowincję wysyłamy każdą ilość za zaliczeniem. Poszukujemy przedstawicieli. P.A.P. 798

Poszukuję sklepu Mięśnienic i branża obojętna. Wiadomość: Częstochowa, Warszawska 29. Owocarnia. P.A.P. 83

Młody handlowiec z kapitałem i wsiołpraca przystąpi do spółki. Oforty P.A.P. Aleja 61, dla „Z“. P.A.P. 247

Topler z Warszawy zdolny poszukuje robot w domach prywatnych. Robi solidnie, niedrogo. Piłsudskiego 39 m. 3. Kalnowski. P.A.P. 249

Do wynajęcia dom przy ul. Borełowskiej Nr. 282 oraz sprzedam plac ewierci morgi. Wiadomość tamże. P.A.P. 238

Krawcowa przyjmuje jeszcze na swina suknie i palta. Wykonanie solidne. Targowa 1/ m. 11, II piętro obok straży. P.A.P. 236

Śpiewu solowego uczy niezawodnie doświadczony profesor Warszawy. Przemysłowa 10 m. 20. P.A.P. 271

Śniegowce oraz zamki do śniegowców reperuję. Aleja 21 m. 29. P.A.P. 279

L. 05790